

MODA: DANIJELA ARAĐANSKI

Necane čipke kod "Frajle"

Silvija Miletin

Kakvu će odeću jedna dama nositi, ne zavisi toliko od njenih godina i posla kojim se bavi, koliko od sredine u kojoj živi. Tako su, Kikindanke tradicionalno zatvorene, a u **Novom Sadu i Zrenjaninu** vole da eksperimentišu i sa modelima i sa bojama, pa će se lako opredeliti za kraći komad pink boje. Ovakva su barem iskustva mlade i kreativne preduzetnice **Danijele Arađanski (31)**, vlasnice **radionice "Frajla" u Kikindi**.

Danijela već godinama proizvodi odeću i predmete za enterijer tehnikama domaće radinosti. Pod njenim prstima nastaju jastuci, tkana čebad, zavese, upečatljivije haljine, ogrtači i džemper. Za modelima vlada velika pomama, a iza uspeha stoje godine upornog učenja i rada.

- Heklanje i vez sam savladala još kao mala, uz baku. Kasnije sam počela da pravim nakit, slikam, vajam, a onda 2004. godine kao student, u pauzi školovanja, došla u svoj rodni grad i čula za ovdašnju zadrugu "Unikat" koju je vodila grupa žena. Bile su otvorene za mlade, pa sam tamo od paranja cipzara i prepravki garderobe stigla do rada na razboju i izrade necane čipke - priča Danijela i nagla-

šava da je sve što zna praktično naučila u **"Unikatu"**, uz veliku podršku ljudi iz **beogradske "Etno mreže"**.

U međuvremenu je i sama postala edukator za necanu čipku. U **Soko Banji** je ovoj tehnici naučila desetak žena, a održala je i obuke za rad na razboju. Zarađen novac uložila je u kupovinu šivaćih mašina, da bi pre godinu i po dana registrovala svoju radionicu, iskoristivši sredstva iz **projekta Zavoda za zapošljavanje "Prva šansa"**.

- Prvobitna ideja je bila da proizvodim stvari na izvorni način, ali sa modernim pečatom. I zaista sam u početku imala isključivo ručno rađene, tkane i heklane predmete čija je cena, naravno, dosta viša. Na tržište sam ih plasirala preko radnji za prodaju unikatne robe. Međutim, ubrzo se pokazalo da moram sama da budem i proizvođač i prodavac i menadžer. Počela sam da pravim i nove modele u koje sam ubacivala trikotu koju kombinujem sa heklanom čipkom i tkanim stvarima. To se pokazalo kao pun pogodak, jer su modeli vrlo interesantni, a cena pristupačnija. Volim asimetriju i boje, što se na komadima i vidi. Nekad ne mogu čak ni da budem toliko slobodna kao što bih volela, jer moram da mislim i na to da

će neko to parče garderobe poželeći da nosi i na poslu. Za modele je karakteristično da se mogu nositi na više načina, pa tako jedna haljina može biti i kaput, pa i tunika. Strogo se pridržavam pravila da komad ne prodam po svaku cenu. Ukoliko se model zaista sviđa kupcu, ali mu ne stoji, reći ću mu i izraditi sličan koji će potom s ponosom moći da obuče - objašava naša sagovornica.

Na pitanje kakav je položaj preduzetnika u Srbiji, Danijela odgovara da je zadovoljna uslovima koje je **Ministrastvo ekonomije i regionalnog razvoja** stvorilo za sertifikovane zanatlije za ručnu proizvodnju. Naime, porezi i obaveze koje plaćaju državi su podnošljivi. Otežavajući faktor je taj što ova vrsta rada u društvu nije izjednačena sa ostalim poslovima. Shvata se kao hobi, a ne posao od koga se može živeti.

- Drugi problem je taj što u Srbiji ne možeš kupiti pamuk sa licencom o poreklu, a to kasije stvara probleme prilikom izvoza - objašnjava ova preduzetnica.

U oktobru izložba čipki

Necana čipka je, kažu poznavaooci, mnogo finija od heklane. Od konca se isplete mreža poput ribarske, raširi na ram i popunjava bodovima. Tajnu izrade Danijela Arađanski je savladala u kikindskoj radionici "Unikat" od Milke Gavrančić. Za kratko vreme njeni radovi su postali toliko dobri, da je osvojila i nekoliko nagrada. Uz finansijsku podršku lokalne samouorave, Danijela će tokom oktobra svojim sugrađanima prirediti i izložbu sa temom "Necane čipke nekad i sad".

**Mlada i kreativna Kikindanka godinama
proizvodi odeću i predmete za enterijer
tehnikama domaće radinosti**

